

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Pogovor o kmetijski svetovalni službi in njenih nalogah v prihodnosti

Mag. Miran Naglič

**XXV. posvet Kmetijske svetovalne službe
Slovenije**

Portorož, 7.12.2010

Pripravili: mag. Miran Naglič, Jože Očko, Lucija Pinterič, Barbara Trunkelj

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Javna kmetijska svetovalna služba Slovenije je:

- pomemben generator razvoja slovenskega kmetijstva in podeželja,
- pomembna opora Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pri izvajanju nacionalne in skupne evropske kmetijske politike v Republiki Sloveniji.

Delo Kmetijske svetovalne službe Slovenije podpira:

- razvoj slovenskega kmetijstva in podeželja, ki temelji na kombinaciji ekosocialnega in tržnega koncepta,
- ohranjanje naravne vire in kmete usmerja k izkoriščanju proizvodnega potenciala kmetijstva.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Temeljna vprašanja

- Ali slovensko kmetijstvo potrebuje visoko usposobljeno javno kmetijsko svetovalno službo za izvajanje celostnega kmetijskega svetovanja o gospodarjenju na kmetijah in razvoja podeželja?
- Ali mora služba ostati dostopna vsem uporabnikom kmetijskega svetovanja ne glede na ekonomsko moč uporabnikov in v dobrobit več namenskosti kmetijstva?
- Ali mora služba ostati enovita?
- Ali je potrebno okrepiti sistem pridobivanja in prenosa znanja, ki bo temeljil na združevanju znanj in izkušenj vseh strokovnih institucij v kmetijstvu v RS?

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Uspešnost svetovanja zagotavlja

- medsebojno zaupanje,
- medsebojno poznavanje, kmetijski svetovalec osebno pozna svoje kmete, njihove probleme, stanje in razvojne možnosti,
- kmetje poznajo svojega svetovalca in kaj lahko od njega pričakujejo,
- svetovanje je na voljo vsem kmetijam, z vseh strokovnih področij.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Cilji in potrebe kmetov

Cilj kmeta je, da kmetuje in da s tem uresničuje sledeče svoje potrebe:

- da se ukvarja s tisto kmetijsko dejavnostjo, ki ga veseli, in ki je rentabilna,
- **da mu delo prinaša reden in primeren dohodek**, od katerega primerno živi on in njegova družina (pošteno plačo, ki je primerljiva z zahtevnostjo in obsegom dela v drugih gosp. dejavnostih),
- da njegovo delo uživa ugled v družbi in da ima možnost razvoja kmetije,
- da so zagotovljeni primerni pogoji dela (izobraževanje, varnost pri delu, primeren delovni čas, čas za dopust),
- zagotavljanje primerne ravni zdravstvene in socialne varnosti.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Cilji dela javne kmetijske svetovalne službe

Cilji dela javne kmetijske svetovalne službe morajo prispevati k doseganju ciljev kmetov, ciljev kmetijske politike in zadovoljstvu zaposlenih.

TEMELJNI CILJI KSS SO:

1. Nudenje osnovnega in specialističnega tehnološkega in ekonomskega svetovanja z uporabo novih tehnologij in metod dela.
2. Uspešno in učinkovito izvajanje ukrepov kmetijske politike.
3. Skrb za razvojno kakovost svetovalnih storitev in rast službe.
4. Izboljšanje strokovne usposobljenosti zaposlenih in kmetov.
5. Razvoj svetovalnih orodij s poudarkom na IT orodjih.
6. Sodelovanje pri razvoju novih tehnologij in njihova implementacija v prakso.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Razmere za svetovanje v kmetijstvu v Sloveniji

- **Velikost kmetijskih gospodarstev**

Povprečno veliko kmetijsko gospodarstvo v Sloveniji je za 0,7 ha kmetijskih zemljišč v uporabi večje kot pred desetimi leti in znaša **6,3 ha**, povprečno število GVŽ pa je ostalo enako: **5,4 GVŽ**.

- **Število kmetijskih gospodarstev**

74.056 kmetijskih gospodarstev se v letu 2010 ukvarja s kmetijsko pridelavo in prirejo, kar je 14 % manj kot pred desetimi leti.

- **Proizvodna usmerjenost kmetijskih gospodarstev**

Začasni podatki iz Popisa kmetijstva 2010 kažejo, da na 78 % kmetijskih gospodarstev redijo živino, približno petina (22 %) kmetijskih gospodarstev se ukvarja samo z rastlinsko pridelavo.

- **Raba kmetijskih zemljišč se glede osnovne strukture v 10 letih ni bistveno spremenila.**

Kmetijska gospodarstva v Sloveniji upravljajo 888.664 hektarjev vseh zemljišč. Od teh je približno 56 % kmetijskih zemljišč in približno 42 % gozda ter 2 % nerodovitnih zemljišč.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Razmere za svetovanje v kmetijstvu v Sloveniji

- **Delež kmetijskih zemljišč, ki ga v letu 2010 obdelujejo kmetijska gospodarstva, ki imajo 20 ali več ha kmetijskih zemljišč v uporabi, je večji kot v letu 2000**

(predvsem zato, ker se je v zadnjih desetih letih zmanjšalo število kmetijskih gospodarstev, ki obdelujejo od 3 do pod 20 hektarjev kmetijskih zemljišč; Vir SURS).

- Svetovanje mora ostati na voljo vsem, ki se ukvarjajo s kmetijstvom in s tem prispevajo k ohranjanju podeželja.
- Predvsem pa mora biti na voljo specializiranim in velikim kmetijskim gospodarstvom, ki svojo proizvodnjo večinoma prodajo na trgu.
- Hkrati pa je potrebno zadovoljiti tudi množico manjših, ki so za državo pomembni še posebej iz vidika ohranjanja kulturne krajine in poseljenosti podeželja.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Živinoreja

Govedoreja

	2005	2006	2007	2008	2009
Govedo - SKUPAJ	452.517	454.033	479.581	469.983	472.878
Število krav v kontroli mleka	82.597	81.513	82.344	82.875	83.019
Število krav v kontroli mesa	1.700	1.945	2.022	2.044	2.141
Povprečna mlečnost	5.670	5.803	6.015	6.043	6.012

Vir: KIS

- Iz preglednice je razvidno, da je strokovno delo na področju govedoreje v polnem razvoju, saj ključni podatki prikazujejo stalen pozitiven trend.
- Povečuje se skupno število govedi v Sloveniji.
- Povečuje se število krav v kontroli mleka in mesa.
- Povprečna mlečnost narašča, razen v letu 2009, ko je zaradi nizkih odkupnih cen in visokih cen močne krme mlečnost malenkostno padla.

Reja drobnice

	2005	2006	2007	2008	2009
Ovce - SKUPAJ	129.352	131.528	131.180	138.958	138.108
Število kontroliranih rej	248	251	255	271	267
Število živali v kontroli	13.883	13.938	14.167	17.058	16.907
Povprečna mlečnost ovc	222	201	208	224	225
Koze - SKUPAJ	25.480	27.798	28.228	24.228	29.896
Število kontroliranih rej	204	211	208	246	243
Število živali v kontroli	4.291	4.326	4.651	5.460	5.699
Povprečna mlečnost koz	523	536	472	496	467

Vir: BF

- Iz preglednice je razviden napredek pri reji drobnice v zadnjih petih letih.
- Število rej in živali v kontroli proizvodnje se nenehno povečuje.
- Najbolj se je povečala reja mesnih pasem ovc in koz.
- Za rejo mlečnih pasem se odloča manj rejcev (visoki stroški ureditve predelave mleka na domu).

Prašičereja

	2006	2007	2008	2009
Prašiči - SKUPAJ	575.116	542.590	432.011	415.230
Število plemenskih živali	18.668	14.458	10.771	11.401
Število vzrejnih središč	35	35	34	33
število vzorčnih kmetij	33	33	31	30

Vir: BF

- Zaradi dolgotrajne krize v prašičereji skupno število prašičev po letih pada.
- Največji padec je zabeležen v velikih rejah (zapiranje bivših družbenih farm), zaradi česar pada tudi skupno število plemenskih živali.
- Zaradi dobrega strokovnega dela:
 - ostaja število vzrejnih središč in vzorčnih kmetij praktično nespremenjeno,
 - ostaja število plemenskih živali na vzrejnih središčih in vzorčnih kmetijah nespremenjeno.

JKSS je v letu **2009** namenila izobraževanju kmetov **276.310** ur, kar predstavlja **40 %** vsega časa po programu dela.

Podatki kažejo, da je večina svetovalnega dela namenjena strokovnemu tehnološkemu in ekonomskemu svetovanju kmetom.

Ukrep		Število ukrepov v letu 2009
PREDAVANJA	število predavanj	1.780
TEČAJI, KROŽKI, SEMINARJI, DELAVNICE	število tečajev...	725
ČLANKI, PRISPEVKI, TEHNOLOŠKA NAVODILA	število člankov...	2.237
BROŠURE, KNJIGE, ZBORNIKI	število brošur...	302
OSEBNO SVETOVANJE	število osebnih svetovanj	155.000

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Tehnološko in ekonomsko svetovanje

JKSS je v letu 2009 izdelala:

- 1.800 izračunov krmnih obrokov,
- 3.200 načrtov kolobarja,
- 28.000 gnojilnih načrtov,
- 237 tehnološki projektov (novogradnje, adaptacije hlevov),
- 88 programov za ureditev pašnikov,
- 109 program naprave ali obnove trajnih nasadov,
- 54 program namakanja,
- 697 svetovanj in pomoči pri izdelavi razvojnih načrtov,
- svetovanj pri FADN knjigovodstvu (900 vzorčnikov in 1800 obveznikov),
- 155 izračunov najustrežnejšega načina obdavčitve.

TEHNOLOŠKO IN EKONOMSKO SVETOVANJE JKSS JE GENERATOR
OBSTOJA IN RAZVOJA SLOVENSKE KMETIJ.

- V letu 2009 smo po programu dela 51,2 % vsega časa porabili za 3. nalogo Izvajanje ukrepov kmetijske politike.
- Izvajanje ukrepov kmetijske politike je lahko uspešno in učinkovito samo v primeru, če je podkrepljeno z visoko strokovnim delom kmetijskih svetovalcev.

V okviru 3. naloge smo v letu 2009:

- 37 % časa porabili za izobraževanje in usposabljanje kmetov (osebno svetovanje, svetovanje za navzkrižno skladnost itd.),**
- 8 % časa za lastno izobraževanje kmetijskih svetovalcev,**
- 9 % časa smo namenili izpolnjevanju obrazcev SKOP-KOP, IP, trošarine in vlog ter obrazcev za proizvodno vezana plačila,**
- 2 % časa za vodenje knjigovodstva FADN (vzorec cca. 900 kmetij),**
- 18 % časa za pomoč pri izpolnjevanju vlog,**
- dobrih 6 % za vnos vlog (na celotni ravni programa porabimo za vnos in pomoč pri izpolnjevanju vlog SAMO 13 % časa),**
- približno 6 % za izpolnjevanje vlog na JR.**

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Vloga JKSS pri črpanju Evropskih in nacionalnih sredstev politike razvoja podeželja

Stalna strokovna podpora kmetom pri načrtovanju bodočega razvoja kmetij tako v osnovnih kot dopolnilnih dejavnostih na kmetijah

- Predpristopni program SAPARD: 491 projektov v višini 40,3 mio EUR; Enotni programski dokument RS 2004-2006: 1350 pripravljenih projektov, 43,1 mio EUR odobrenih sredstev
- Pomoč kmetom pri prilagoditvi EU standardom: ureditev skladišč za živinska gnojila za 123.600 GVŽ

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Vloga JKSS pri črpanju Evropskih in nacionalnih sredstev politike razvoja podeželja

Za ukrepe 1. in 3. osi Programa razvoja podeželja RS 2007 – 2013 je bilo v obdobju od 2007 do 30. 11. 2010 odobrenih 4.890 vlog:

- Celotna vrednost naložb znaša 528.820.436,25 EUR.
- Odobrenih je bilo 214.376.815,06 EUR.
- **Za ukrep 121 (posodabljanje kmetijskih gospodarstev) in 112 (mladi prevzemniki) so več kot 80 % vlog pripravili kmetijski svetovalci.**

- V letu 2010 je bilo vnesenih 60.220 zbirnih vlog. Od tega so jih kmetijski svetovalci vnesli 59.901, kar v skupnem predstavlja **99,47 %** vseh vnesenih vlog.
- V letu 2009 je bilo skupno odobrenih sredstev za vse zahteve in podukrepe: 214.017.436,84 EUR (kar pomeni v povprečju 690.000 EUR na kmetijskega svetovalca).
- Pomoč kmetom pri izpolnjevanju zbirnih vlog in vnos vlog predstavljata **13 %** vsega razpoložljivega časa po programu dela JKSS.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Pomoč kmetom pri uvajanju novih dopolnilnih dejavnosti na kmetiji

Vedno več kmetij potrebuje dodaten dohodek in zaposlitev, da si zagotovi primerne življenjske pogoje. Zato jih kmetijska svetovalna služba usmerja v razvoj dopolnilnih dejavnosti.

- **V letu 2010 je kmetijska svetovalna služba nudila:**
 - **174** kmetijam pomoč, da so registrirale novo dopolnilno dejavnost,
 - **194** kmetijam pomoč pri pripravi na registracijo dopolnilne dejavnosti.

Stanje dopolnilnih dejavnosti, 11. 10. 2010, vir podatkov MKGP

Vrsta dopolnilne dejavnosti	število
predelave mesa, mleka, sadja in zelenjave	639
turistične kmetije	774
delo s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo	1.411
izobraževanje na kmetiji	124
proizvodnja energije	121
kompostiranje	12
ribogojstvo	16
aranžiranje	35
SKUPAJ DOPOLNILNIH DEJAVNOSTI	3.211

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Sistem kmetijskega svetovanja za navzkrižno skladnost

- V letu 2007 smo v Sloveniji uvedli svetovalni sistem za potrebe navzkrižne skladnosti (FAS).
- Sistem kmetijskega svetovanja za navzkrižno skladnost je po mnenju Komisije temeljno orodje za uspešno izvajanje SKP.
- V državah EU je v povprečju 5 % kmetij letno prejelo individualno svetovanje iz navzkrižne skladnosti, kar predstavlja v Sloveniji okoli 3.000 kmetij.
- Na poziv kmeta je bilo na kmetijah v zvezi z izvajanjem zahtev navzkrižne skladnosti osebno pregledano in svetovano:
 - v letu 2008: 4003 kmetijam,
 - v letu 2009: 3837 kmetijam,
 - v letu 2010: plan 4567 kmetij.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Financiranje JKSS

- Iz proračuna RS je za delovanje javne kmetijske svetovalne službe zagotovljeno povprečno 70 % potrebnih sredstev.
- JKSS si je primorana letno zagotoviti sama dobrih 1.600.000 EUR s tržno dejavnostjo zato, da lahko krije celotne stroške, ki nastajajo z izvajanjem programa dela. To ovira uspešno izvajanje nalog v okviru javne službe.
- **K izboljšanju izvedbe strokovnih nalog bi pripomoglo 100 % financiranje JKSS s strani MKGP .**
Tako nam ne bi bilo potrebno delati dodatnih projektov, s katerimi pridobivamo manjkajoča sredstva.

- Slovensko kmetijstvo potrebuje visoko usposobljeno javno kmetijsko svetovalno službo za izvajanje celostnega kmetijskega svetovanja o gospodarjenju na kmetijah in razvoju podeželja.
- Javna kmetijska svetovalna služba mora ostati dostopna vsem uporabnikom kmetijskega svetovanja ne glede na ekonomsko moč uporabnikov in v dobrobit več namenskosti kmetijstva.
- Javna kmetijska svetovalna služba mora ostati enovita.
- Okrepiti je treba sistem pridobivanja in prenosa znanja, ki bo temeljil na združevanju znanj in izkušenj vseh strokovnih institucij v kmetijstvu v RS.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Hvala za pozornost.

